

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefranțate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

ANULŪ L.

Nr. 18.

Sâmbătă, 24 Ianuarie (5 Februarie.)

1887.

BrașovŪ, 23 Ianuarie 1887.

Asigurările ce le dau toate guvernele europene, că voescă pace, și speranțele ce încă totu se mai audă exprimându-se în unele parlamente, că se va pute susține pacea, nu mai au nici o valoare. Organul cancelarului Bismarck le consideră ca vorbe deșerte și nu se poate opri d'a lua în ironiă declarațiunile făcute în zilele acestea de ministrul președinte ungaru în camera deputaților, dându a se'nțelege, că cei din Pesta și din Viena se nutresc cu iluziuni, decât totu mai credă în susținerea păcii.

Și într'adevăr că pe ți ce merge se'nmulțesc semnele unui foarte apropiat pericolu. Situațiunea europeană e atât de încordată, încât omul trebuie, vrându nevrându, să aștepte în fiecare momentu a vedea deslănțindu-se toate furiile războiului, ce amenință întreaga Europă.

Pregătirile de războiu ce se fac de toate statele cu ne mai pomenită grabă, cheltuelile enorme ce le pretind aceste pregătiri, greutatea dărilor ce apasă poporele din cauza acesta, stagnarea afacerilor comerciale, miseria ce se întinde cu pași repezi, neputința guvernelor d'a lucra pentru bunăstarea internă a poporelor — afară de patria noastră, unde guvernul nici n'a visat v'odată să și bată capul cu așa ceva — fiindu totă atențiunea lor absorbită în afacerile esteriore, toate acestea au adus o stare de lucruri ce nu mai e de suferit și trebuie limpede odată, și după toate indiciile numai cu armele se mai poate limpede.

Ceea ce a mărit și mai mult îngrijirile și temerile de războiu, cu deosebire între Germania și Franța, este atitudinea pressei oficioase germane, care nu lasă să trecă ți fără a amenința pe Francezi. Aceste amenințări, care și-au luat începutul cu discursurile prințului Bismarck în Reichstag, n'au făcut decât să agraveze situațiunea, căci după cum ne comunică telegramele din Paris opiniunea publică franceză devine totu mai amărită. Poate să fiă vorbele cancelarului Bismarck și articuli războinic ai pressei oficioase germane numai nise manevre electorale, pentru ca să obțină cancelarul în noul Reichstag o majoritate favorabilă proiectului militar; d'ér nu se poate contesta, că ele au înăsprit relațiunile dintre Franța și Germania, așa că ați au ajuns la cuțit.

Mai zilele trecute se vorbea de o notă ce avea de gând să o trimetă guvernul germanu celui francezu, spre a'i cere lămuriri în privința înarmărilor franceze. Nota nu s'a trimesă încă, d'ér în cercurile bine informate germane se susține, că nu s'a renunțat la acestu plan și că nota poate fi încă adresată. Se pare însă că guvernul francezu n'a așteptat să i se c'éră lămuriri, ci a g'asit cu cale să c'éră elu lămuriri dela guvernul germanu. O telegramă din Berlin anunță, că ambasadorul francezu Herbert ar fi însărcinat de guvernul său să c'éră importante deslușiri prințului Bismarck. Și anume, ambasadorul francezu să întrebe „cu totă politetă“, cum au să se'nțelégă acele vorbe ale lui Bismarck, „că actualului guvern francezu i-ar pute urma altul, care să 'mpingă lucrurile la războiu“; totodată să atragă atențiunea cancelarului asupra limbajului plin de ură ce-lu ținu foile oficioase germane de săptămâni întregi contra Francei și în special contra ministrului de războiu francezu Boulanger, deorece acestu limbaj a iritat poporul francezu.

Decă relațiunile dintre Franța și Germania au ajuns atât de încordate, încât să și c'éră una alta lămuriri, atunci nimenea nu va pute dice că sunt nejustificate temerile de războiu. Cei din Berlin negreșit caută să slăbescă efectul ce l'a produs scirea de mai sus, d'icându că ambasadorul francezu Herbert, care a și

avut o întrevedere cu fiul cancelarului, cu contele Herbert Bismarck, a fost însărcinat să dea lămuriri liniștitoare despre intențiunile lui Boulanger. Pe cine să credem, căci scirea îngrijitoare de mai sus se dă ca provenind din isvoru necondiționat demn de credință? Nici cei din Berlin, nici cei din Paris nu mai au curajul să credă în susținerea păcii. Într'ega pressă parisiiană și berlinesă consideră situațiunea ca foarte serioasă.

D'ér nu numai din Vestu amenință furtuna. „Matin“ e informat din Viena, că pregătirile militare ale Austro-Ungariei se fac la cererea Germaniei, care nu și-a putut asigura deplin neutralitatea Rusiei pentru casul de războiu cu Franța. Acestă stare de lucruri dată din Decembrie, când a fost în Berlin prințul regent alu Bavariei, ale cărui raporturi de înrudire cu casa domitoare austro-ungară sunt cunoscute. „Journal des Débats“ dice, că starea raporturilor dintre Franța și Germania oferă, ce e dreptu, ocaziunea, d'ér nu și motivul d'a se pregăti Austro-Ungaria, alu cărei ochiu nu e îndreptat spre Rinu, ci spre Dunărea de jos. Înarmările Germaniei au ca țintă pe Francezi, pe când ale Austro-Ungariei se fac în vederea unui conflict cu Rusia.

Unu altu indiciu de seriozitatea situațiunei și în Ostu este scirea ce ni s'a telegrafiat ați din Viena, că convocarea delegațiunilor e pusă în perspectivă pe ziua de 10 Martie și că Sâmbătă seu Dmîneacă se va publica decretul, care interdice esportul cailor.

În fața acestor stări de lucruri, a dispărută aproape cu totul speranța, că se va pute limpede situațiunea altfel decât prin arme.

Învățământul nostru mediu și superioru, în raportu cu necesitățile noastre.

III.

Să nu se credă, că la noi nu s'ar fi putut face mai mult în privința economiei din cauza îmbucățirii pământului și a lipsei de capitalu. Ba se putea și să se face încă foarte mult și unde n'ar pute face singuraticii, acolo ar pute face asociațiunile.

Să luăm de exemplu cele mai mari și mai renumite firme de semențe din Austria și Germania, cari prin cultura și esportul de semențe sunt cunoscute ați în totă lumea, și desfac pe fiecare an semențe de milioane de mărci; ele au început operațiunile lor cu câteva hectare de pământ. Astfel firma de semențe de flori de grădină, frații Dippe din Quedlinburg, și-a început operațiunile cu 12 hectare și ați după v'ro 30 ani, cultivă peste 2500 hectare, firma F. Knauer din Gröbers, renumită prin cultura semenței de sfeclă de zăhar și a altor semențe agricole și de grădină, a început cu 25 hectare, luate în arandă; totu așa și cele mai multe și mai renumite firme de semențe din Erfurt — cari ați e centrul comerțului de semențe — au început cu nise areale foarte modeste.

În Germania unii grădinari, de pe areale decâte 2—3 hectare au venit de sute de mii mărci pe an. Astfel unu grădinaru dela Dresda espuse la Berlin în anul 1884 nu mai puțin de 25 000 exemplare, din o singură florie, în toate mărimile, varietățile și culorile și nuanțele cele mai fine.

Tochmai rezultatele științei și mijlocelor de cultură și comunicațiune ale timpului modernu au făcut posibilă o împărțire a muncii și în agricultură, au făcut posibil, ca unele rasse de animale și plante, rezultate din o lungă și bogată nutrițiune și îngrijire, să dea unu folos îndoit și întreit, decât cele ordinare, au făcut posibil ca agricultorii să afe mai de folos d'a cump'era și importa vitele și plantele de prăsilă din alte locuri și alte economii, unde sunt condițiunile mai favorabile și le pot da o mai bună îngrijire, decât a le produce ei înșiși. Toate aceste însă pentru agricultorii noștri sunt lucruri cu totul necunoscute, intocmai ca

și când s'ar fi petrecut în epocile preistorice seu pe alte planete, deși și pe la noi se află în mai multe locuri unele condițiuni foarte favorabile.

Să luăm d. es. Brașovul. Scimă cu toții, că Românii din Scheiu sunt foarte buni grădinari și cultivatori de pomi, ear cei dela Dirste și Stupini cultivă legumi și zarzavaturile foarte bune, scimă, că Brașovului grația situațiunei sale la frontiera Ardélului și României și a legături sale cu ambele țeri prin calea ferată, i e posibil să porte unu comerț buncelu cu pome și struguri în ambele țeri, d'asemenea scimă și vedem cu toții, că atât la orașele din Ardealu cât și la cele din România n'avem de locu grădinari de specialitate, ci numai câțiva străini — din Boemia — din cismari, birtași etc. acum fac și pe grădinaru, și adeseori cu bun succes și deși prin urmare munca unor grădinari de specialitate, seu și numai cu ceva teorie, s'ar plăti foarte bine, și deși cele mai multe grădini și stupini sunt ați în mâinile Românilor, ba chiar hiserica St. Nicolae din Scheiu e proprietara unor grădini și stupini frumoase — totuși până ați nici eforia bisericeii, și nici cineva din numerosul corp profesoral și învățătorescu dela gimnasiu și școlile centrale nu s'a gândit la înființarea unei școle de horticultură seu celu puțin la deschiderea unor cursuri publice și gratuite de grădinărit și pomicultură.

Totu așa și la Blasiu*), care este situat în centrul regiunii vinului, și deși atât metropoliu cât și diferitele instituțiuni și fundațiuni de cultură, dispun de moșii și podgorii mari, totuși până acum nu s'a făcutu nimic pentru ridicarea și îmbunătățirea agriculturii și viticulturii române. Totu așa e și la gimnasiile din Beiușiu, Năsăud, Bradu, și la seminariile din Blasiu, Sibiu, Gherla etc.

Deși însumi recunosc și știu apretia pe deplin însemnătatea și valoarea studiilor clasice, și mi s'a oferit destulă ocaziune să facu comparații între absolvenții gimnasiilor noastre și ai celor străine din Ardeal și între cei dela gimnasiile și liceele din România, Austria și Germania și prin urmare să mă convingă despre partea lor cea bună și cea rea, atât față cu cestiunile vieții practice, cât și la studiile înalte — universitare — totuși nu pot aproba programa de ați a gimnasiilor și seminariilor noastre, căci ea e unilaterală, neglige aproape cu totul tocmai partea esențială pentru noi, și, după cum rezultă din cele înșirate p'ân'aci, ea nu corespunde de locu cu necesitățile și raporturile actuale ale națiunei române din Ardeal și Țera Ungurească! Comparățiunea ce s'ar face între starea gimnasiilor noastre și ale altora, orî care ar fi ea, nu se potrivește, e greșită, căci altele sunt împrejurările și necesitățile acelor popore și institute, și altele ale noastre, căci în nici unu stat și la nici unu popor nu voru fi siliți peste 90% din studenții și absolvenții de gimnasiu d'a nu se mai ocupa niciodată cu literatura ci a lua plugul de corne, ca la noi.

Prin urmare ați, când puternicii țerei ne persecută pe toate terenurile, când statul ne esclude sistematicu din toate posturile și funcțiunile sale, din justițiă, administrațiă, dela institutele sale de învățământu, dela calea ferată, poșta, telegrafe, finance etc. și cu excepțiunea puținelor noastre instituțiuni, suntem avisați numai și numai la agricultură.

Decă nu voim să perimă, ca popor și națiune, datorî suntem să ținem contu de împrejurările aceste și de s'orta și viitorul celor 90% din frecvenții institutelor noastre, și decă nu le putem oferi satisfacțiunea morală și materială, și statul nu voescă să facu nimic pentru ei, să le ușurăm celu puțin lupta pentru existență, dându-le arme potrivite pentru acesta. Și tocmai aci este terenul, pe care am pute noi lucra cu mai mult spor, și secera triumfurile cele mai mari economice și politice.

*) Avem informațiuni positive, că în seminarul metropolitanu din Blasiu de câțiva ani înc'oc se a introdus prin actualul metropolit și studiul economiei rurale, care li-se propune teologilor cam 2 ore pe săptămână. De asemenea li-se propune 2 ore pe săptămână și igiena, Economia rurală se propune și la preparandia de acolo. — Red.

Cursul la bursa de Viena
din 2 Februarie st. n. 1887.

Table with 2 columns of financial data including 'Rentă de aur 5%', 'Rentă de hârtie 5%', 'Amortisarea datoriei', 'Bonuri rurale', etc.

Cursul pieței Brașov
din 4 Februarie st. n. 1887.

Table with 2 columns of market data including 'Bancnote românești', 'Argint românesc', 'Napoleon-d'ori', 'Lire turcesc', etc.

Importantu

pentru proprietari de domenii și păduri! Cu măsurarea geometrică, precum și eventuală cu esoperarea de planuri economice pentru moșii mai estinse și păduri se însărcinează cu prețuri efitne Friderick Schunn. Sibiu, Rossplatz Nr. 7.

Turnătorie și fabrică de mașini a lui Schlick

Societate pe acții în Budapesta.

Biurul central: IV. Weitznerring 57 — Despărțământul pentru mașini agricole VI. Aeusserer Weitznerstr 1696—1699.

recomandă Garnituri de treierat cu vaporu, de încălzit cu cărbuni, cu lemne și cu paie. Garnitură de treierat cu vârtej (Göppel.) Sistem cu pene (Stiften-System), cu séu fără aparat pentru umplut în sac și pentru curățit. Mori pentru curățitul cerealelor (System Backer & Vidats) mai departe patentele pluguri Schlick cu 2 și cu 3 feare recunoscute de escelente. — Prețul dela fl. 58 în sus. — Pluguri-Rayol, patent. Schlick cu aparat pentru ridicat afară. Pluguri-Rayol de sine conducătoare (după Sack). Pluguri originale Schlick și Vidats cu 1 fier.

Cea mai nouă mașină patentată de sămănat în brazdă.

Mai departe se află gata: Mori de macinat, cu una și cu două pietre, mori pentru porumb „Little Giant,” batôze de porumb, mașini pentru preparare de nutreț. Teascuri pentru uleiuri ș. a. m. în stabilimentul fabricii noastre se pot vedea lucrând: cele mai noue mașini pentru topit cănepe flos și sist. Ramie și mașini de curățit după sistemul nostru propriu, cu o putere de lucru cvantitativ și cvantitativ și estraordinară

Liste de prețuri se trimittă la cerere gratis și franco.

ABONAMENTE

„Gazeta Transilvaniei”

se pot face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.

Adresele ne rugăm a ni se trimite esactă arătându-se și posta ultimă.

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table with 2 columns: duration (pe trei luni, șese luni, unu anu) and price (3 fl., 6 fl., 12 fl.).

Pentru România și străinătate:

Table with 2 columns: duration (pe trei luni, șese luni, unu anu) and price (10 franci, 20, 40).

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains columns for train types (Tren de pers., Tren accelerat, Tren omnibus) and various stations with their respective times.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile grôse.